

"...

II- İTİRAZA İLİŞKİN GEREKÇELER :

1. İtiraz yoluna başvuran mahkemenin gerekçesi özeti :

Hakarete uğrayan bir kimsenin tepkisi, kendi değer hükümlerine, toplumdaki yerine, öğrenim derecesine, paraca olan durumuna, hareketin yayın yolu ile, yüze karşı veya arkadan yapıldığına göre değişebilir. Şeref ve haysiyeti zedeleyen eylem, söz ve yazıların telâfisinde de çeşitli yollar olabilir. Kimisi kanun yoluna başvurur; kimisi özür diletmeyle yetinir; kimisi teşhir veya yalanlama yolarına gider. Demek ki kişilerin düşünce ve karakterleri aynı olmadığı gibi değer hükümleri de izafidir. Davacılar vekilinin lâyihasında gösterdiği emsal üzerinde ayrı ayrı durulunca şeref ve haysiyetin parayla ölçülmemesi gerekeceği düşüncesine varılır. Borçlar Kanununun 49. maddesinin birinci fıkrası ise, maddî karşılık olarak para ödenmesi ereğini gütmekte ve bir çeşit ceza tayin etmektedir. Bu da Anayasa'nın 10., 11., 14. maddeleri hükümlerine aykırıdır. Şu nedenlerle iddia ciddî görülmüştür.

2. Aykırılık iddiasında bulunan dâvâlılar vekilinin gerekçesi özeti :

Anayasa'nın 10. maddesinde "herkesin kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez hak ve hürriyetleri olduğu"; 11. maddesinde "kanunun bir hakkın ve hürriyetin özüne dokunamayacağı"; 14. maddesinde ise, "insan haysiyeti ile bağdaşmayan ceza konulamıyacağı" hükümleri yer almıştır.

İşbu dâvada, Basın Kanununun 16. ve 17. maddeleri aracılığıyla uygulanması istenilen Borçlar Kanununun 49. maddesindeki manevî tazminat olarak bir paranın ödenmesini öngören hüküm, Anayasa'nın yukarıda gösterilen maddelerine aykırıdır.

Çünkü bir kimsenin kendisine hakaret eden kişiden manevî tazminat olarak para istemesi ve buna hükmedilebilmesi şahsın dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez kişiliğinden ve kişilik haysiyetinden tüm vazgeçmesi demektir. Bu duruma yol açan bir kanun hükmü, hakkın özüne dokunmuş olur. Manevî tazminatın para olarak hükme bağlanması ve böylece hakarete uğrayanın varlığına kendisine hakaret edenin varlığından bir paranın aktarılması hakarete uğramış insan için, insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezanın sonuçlarını doğurur.

Demokratik ülkelerdeki faziletli kimseler, gerçek anlamı ile teşekkül etmiş olgun bir kişiliğin her türlü manevî saldırıdan masun olduğu idrakine varmışlardır. Gerçekten kişilik sahibi bir insan için manevî eleminin para ile tamir ve telâfi edilebileceğini; elemine ve dolayısıyla kişiliğine paha biçirtmenin mümkün olabileceğini tasavvur etmek şöyle dursun, kendi kişiliğinin başkalarının eylemlerinden ve sözlerinden zedelenebileceğini mümkün görmek bile abestir. Gerçekten şahsiyet sahibi olan kişi, böyle saldırılara karşı kendisinde bir muaflik ve masunluk iradesini geliştirmeyi başarabilmiş kimsedir.

Borçlar Kanunu, ahlâka aykırı akitlerin batıl olduğu ilkesini koymuştur. Kendisine bir ivaz karşılığında hakaret edilmesine izin vermek yolunda anlaşmaya varan kişi ile hakaret edenden para isteyen ve kabul eden kişi arasında, kanun hükmü ne olursa olsun, ahlâk açısından hiç bir fark yoktur.

Esas Sayısı:1968/33
Karar Sayısı:1969/12

Manevî tazminat olarak bir para istemek, böylece şeref ve haysiyetinin ve kişiliğinin tartışılmasına izin vermek, hele bu parayı varlığına karıştırmak davacının şerefının, telâfi edilememesine lekelenmesine yol açar; vazgeçilmez kişilik haklarından feragat anlamını taşır ve yine davacı için insan haysiyeti ile bağdaşmayan ceza etkisini doğurur.

İktisat doktrini bakımından da manevî tazminatın para olarak tasavvuru mümkün değildir. Çünkü bu doktrinde para bir değer ölçüsü ve mübadele aracıdır. Para isteyen davacı kişiliğini para ile ölçtürmek veya mübadele etmek durumunda kalır. Borçlar Kanununun 49. maddesinin manevî tazminata ilişkin bölümü, manevî tazminatın para olarak istenmesine ve isteyenin yukarıda açıklanan durumlara düşmesine yol açtığı için Anayasa'nın 10., 11. ve 14. maddelerine aykırıdır."